

Asia: Lausuntopyyntö YVA-ohjelmasta, Rajalan tuulivoimahanke, Sodankylä, Kittilä (LAPELY/2261/2018)

Lapin ELY-keskus
kirjaamo.lappi@ely-keskus.fi

Lausunto

1 Johdanto

Tuulialfa Oy suunnittelee 6 tuulivoimalan hanketta (alueen pinta-ala n. 824 ha). Suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on 264 m. Hankkeen sähkönsiirto toteutetaan maakaapeleilla, jotka liitetään Vajukoski-Sirkka 110 kV voimajohtoon johdonvarsiliityntänä.

2 Lausunto

Pyydettyä lausuntonaan Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

Lausunnossaan Luke keskittyy Metsästyslaissa (28.6.1993/615) 5 § (13.7.2018/555) lueteltuihin riistalajeihin ja poronhoitoon.

Hankkeessa on toteutettu lumijälkilaskenta ja linnuston osalta pesimälinnustoselvitys, muuttoselvitykset ja kanalin্তুjen soidinpaikkaselvitys. Ohjelma on melko suppea linnuston ja muun riistalajiston osalta. Tehtyjä/suunniteltuja selvityksiä ei tässä vaiheessa kuvailla erityisesti, eikä selostuksesta käy selväksi muiden kuin soidinpaikkaselvityksen osalta, että milloin ne on tehty tai suunniteltu tehtäväksi.

Linnustokartoitusten osalta Luke huomauttaa myös, että kanalinuilla on voimakkaat vuosien väliset vaihtelut kannansuuruudessa, joten laskentojen toteuttaminen vain yhtenä vuonna saattaa antaa väärän kuvan alueen merkityksestä lisääntymisympäristönä. Yhden vuoden aineisto on altis satunnaisvaihtelulle. Tällöin tulosten tulkinnassa ja johtopäätöksissä on syytä olla varovainen. Luontoselvityksissä ei tulisi jättää kartoittamatta tavanomaisia metsäkohteita, jotta kokonaiskuva alueen linnustosta, kuten metsäkanalinnuista, ei jäisi erityiskohteiden varaan. Hankealueelta saattaa jäädä tällöin laajoja alueita kartoittamatta.

Poronhoidon osalta suunniteltu tuulivoima-alue sijoittuisi Sattasniemen paliskunnan alueelle. Sattasniemen paliskunta sijaitsee erityisesti poronhoitoa varten tarkoitettulla alueella, mikä tarkoittaa, ettei valtion maalla maankäytöstä saa aiheutua huomattavaa haittaa poronhoidolle. Suunniteltu Rajalan tuulivoimahanke sijoittuu osin myös valtion omistamalle alueelle.

Yksi poronhoitolain mukainen neuvottelu on jo järjestetty paliskunnan kanssa 3.9.2025. Seuraava poronhoitolain mukainen neuvottelu on suunniteltu järjestettävän YVA-selostusvaiheessa. Lisäksi paliskunnan kanssa on pidetty myös työkokouksia 15.5.2025 ja 27.5.2025. Luke näkee hyvänä, että paliskunnan kanssa on pidetty, tiivistä yhteyttä myös poronhoitolain mukaisten neuvottelujen lisäksi. Luke näkee keskeisenä, että vastaavaa toimintamallia jatketaan myös hankkeen mahdollisesti edetessä.

Luke pitää tärkeänä, että vaikutusarviota tehtäessä hyödynnetään riittävästi paikallisten poronhoitajien asiantuntemusta ja varmistetaan, että tehty arvio vastaa riittävästi osin myös poronhoitajien näkemystä. YVA-selostuksessa tulisi käydä ilmi, mikäli lopullisessa arviossa arvionlaatijan näkemys ja paikallinen näkemys poikkeavat joiltain osin.

Poronhoitoon mahdollisesti kohdistuvien vaikutusten arviointimenetelmiä ja aineistoja YVA-ohjelmassa on kuvattu kohtuullisella tarkkuudella. Koska monipuolista tutkimustietoa tuulivoiman vaikutuksista poronhoidolle on vasta vähän, niin erityisen keskeisinä aineistoina Luke näkee paliskuntien edustajien kanssa käyvätkä keskustelut, neuvottelut ja haastattelut. Myös GPS-pantaseuranta-aineistojen hyödyntäminen nähdään Luonnonvarakeskuksessa hyvänä tapana arvioida hankealueen käyttöä. GPS-pantoja on usein kuitenkin vain pienellä osalla paliskunnan poroista, joten yksinomaan niiden pohjalta ei voida päätellä alueen käyttöastetta. Porojen liikkuminen voi myös vaihdella merkittävästi vuosien välillä, joten muutamien vuosien aikasarja ei välttämättä ole täysin edustava. Siitä huolimatta GPS-aineisto on erittäin arvokas lisä arvioinnin tekemisessä. Lisäksi aikaisempi tutkimustieto, paikkatietoaineistot, tilastot ja selvitykset tarjoavat tärkeää pohjatietoa vaikutusten arviointia varten.

YVA-ohjelmassa yhteisvaikutusten arviointimenetelmiä ja aineistoja on kuvattu vain pintapuolisesti. Yhteisvaikutusten merkitys on kuitenkin tunnistettu ja yhteisvaikutuksia on suunniteltu tarkasteltavan laajasti sekä toiminta- että suunnitteluvaiheessa olevien hankkeiden osalta.

Paliskunnan nykytila on kuvattu riittävän tarkasti ja erityisesti laidunkierron vaikutus paliskunnan poronhoidolle on tunnistettu ja kuvattu kattavasti. Suunniteltu tuulivoima-alue on aivan paliskunnan laidunkiertoaidan vieressä. Lisäksi molemmin puolin tuulivoima-aluetta sijaitsee paliskunnan erotusaidat noin 5–10 kilometrin päässä.

Vaikutusten arvioinnin lisäksi Luke näkee keskeisenä selvittää, miten poronhoidolle mahdollisesti aiheutuvia kielteisiä vaikutuksia voidaan estää, lieventää ja korvata sekä miten hankkeen vaikutuksia seurataan. Luke näkee hyvänä, että myös näiden osalta YVA-ohjelmassa korostetaan paikallisen kokemuseräisen tiedon hyödyntämistä.

Vaikutusten arviointiin osallistuminen aiheuttaa paikalliselle poronhoidolle kuitenkin myös kustannuksia erityisesti menetetyn ajan muodossa. Luke näkee, että koituneita kustannuksia tulisi mahdollisuuksien mukaan korvata. Vähintäänkin neuvottelut, keskustelut ja tietopyynnöt tulisi järjestää niin, että ne kuormittavat paliskunnan varsinaista poronhoitotyötä mahdollisimman vähän.

Kokonaisuudessaan Rajalan tuulivoimahankkeen YVA-ohjelma on Luonnonvarakeskuksen näkemyksen mukaan riittävän hyvin laadittu poronhoidon osalta. YVA-ohjelmassa on tunnistettu ne keskeiset asiat, joihin vaikutusten arvioinnissa tulisi ja tullaan kiinnittämään huomiota. Luke haluaa korostaa paliskunnan kanssa käytävän vuoropuhelun merkitystä arvioinnin onnistumisessa. Myös yhteisvaikutusten arviointi on keskeistä, sillä eri alueiden merkitykset poronhoidolle saattavat muuttua tulevaisuudessa.

Kokonaisuudessaan Luke painottaa, että vaikutusten arvioinnissa tulee keskittyä laaja-alaisesti poronhoidon kannalta keskeisiin tekijöihin (Sattasniemen tapauksessa näitä ovat luultavasti erityisesti laidunkierto ja erotukset) ja käydä tiivistä vuoropuhelua paliskunnan kanssa koko prosessin ajan.

Paliskunnille tulisi myös varata riittävästi aikaa vastata tietopyyntöihin, toimittaa tiedot hankkeen etenemisestä ja muutoksista mahdollisimman nopeasti sekä pyrkiä järjestämään tapaamiset niin, että ne haittaavat varsinaista poronhoitotyötä mahdollisimman vähän.

3 Lausunnon tiivistelmä

Kokonaisuudessaan Rajalan tuulivoimahankkeen YVA-ohjelma on Luonnonvarakeskuksen näkemyksen mukaan riittävän hyvin laadittu poronhoidon osalta. YVA-ohjelmassa on tunnistettu ne keskeiset asiat, joihin vaikutusten arvioinnissa tulisi ja tullaan kiinnittämään huomiota. Luke haluaa korostaa paliskunnan kanssa käytävän vuoropuhelun merkitystä arvioinnin onnistumisessa. Myös yhteisvaikutusten arviointi on keskeistä, sillä eri alueiden merkitykset poronhoidolle saattavat muuttua tulevaisuudessa. Kokonaisuudessaan Luke painottaa, että vaikutusten arvioinnissa tulee keskittyä laaja-alaisesti poronhoidon kannalta keskeisiin tekijöihin (Sattasniemen tapauksessa näitä ovat luultavasti erityisesti laidunkierto ja erotukset) ja käydä tiivistä vuoropuhelua paliskunnan kanssa koko prosessin ajan. Paliskunnille tulisi myös varata riittävästi aikaa vastata tietopyyntöihin, toimittaa tiedot hankkeen etenemisestä ja muutoksista mahdollisimman nopeasti sekä pyrkiä järjestämään tapaamiset niin, että ne haittaavat varsinaista poronhoitotyötä mahdollisimman vähän.

Muun tässä tarkasteltavan lajiston osalta ohjelma jää melko suppeaksi. Metsäkanalintujen osalta Luke huomauttaa, että laskentojen toteuttaminen vain yhtenä vuonna saattaa antaa väärän kuvan alueen merkityksestä lisääntymisympäristönä. Yhden vuoden aineisto on altis satunnaisvaihtelulle. Lisäksi Luke toteaa, että luontoselvityksissä ei tulisi jättää kartoittamatta tavanomaisia metsäkohteita, jotta kokonaiskuva alueen linnustosta, kuten metsäkanalinnuista, ei jäisi erityiskohteiden varaan. Hankealueelta saattaa jäädä tällöin laajoja alueita kartoittamatta.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 30.10.2025 klo 08:54:28.

Lausunnon valmistelija(t):

Saara Kattainen

Antti Pekkarinen

Liitteet:

Tiedoksi: